Dr hab. Kazimiera Juszka, prof. UP
Instytut Prawa i Ekonomii
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Kraków, dnia 13 maja 2022 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Marty Magdaleny Głuch
pt. *„Wartość dowodowa wybranych rodzajów identyfikacji kryminalistycznych"*

Temat recenzowanej rozprawy doktorskiej mgr Marty Magdaleny Głuch uważam za właściwie uzasadniony. Niezbędność określania wartości dowodowej identyfikacji kryminalistycznych wraz z wskazaniem problemów dotyczących podejmowanego tematu w perspektywie ich wpływu na przebieg i wynik postępowania sądowego uzasadniają podjęcie tego tematu jako tematu rozprawy doktorskiej. Wybór i prezentacja przez Doktorantkę opinii biegłych w realizacji tytułowej problematyki stanowi zasługuje na pozytywną ocenę.

Przedstawienie tytułowej problematyki mgr Marta Magdalena Głuch rozpoczęła od wstępu, w którym przekonywująco argumentowała uzasadnienie podjęcia tematu, cel i zakres rozprawy, problem naukowy, problemy i hipotezy badawcze oraz metodykę prowadzonych badań.

Przekonywujące jest uzasadnienie podjęcia tematu niniejszej rozprawy pod względem naukowym i utylitarnym. Należy zgodzić się z Doktorantką, która zasadnie powiązała znaczenie opinii biegłych jako istotnego środka dowodowego w postępowaniu karnym opartego na poszczególnych rodzajach identyfikacji kryminalistycznych z problematyką zaufania organów procesowych do poszczególnych ekspertyz mającą źródło w ich wartości dowodowej. Zasługującym na uznanie odzwierciedleniem uzasadnienia podjęcia tematu pod względem utylitarnym jest wieloaspektowe przedstawienie tytułowej problematyki wynikające także z wiedzy i doświadczenia mgr Marty Magdaleny Głuch jako asystenta sędziego w wydziale karnym.

Doktorantka prawidłowo określiła cel rozprawy, w którym wskazała przede wszystkim na zbadanie w sposób przekrojowy, jakie znaczenie dla postępowania karnego mają opinie biegłych, których podstawą badań są wybrane rodzaje identyfikacji kryminalistycznych oraz ustalenie czynników, które mają wpływ na zróżnicowanie w tym zakresie. Zasadnie mgr Marta Magdalena Głuch uczyniła zakresem rozprawy opinie daktyloskopijne, genetyczne, pismoznawcze oraz fizykochemiczne (badania substancji psychotropowych i środków odurzających) przedstawiając swoje spostrzeżenie z pracy zawodowej, że wybrane do niniejszej rozprawy opinie są najczęściej występującymi opiniami

w sprawach karnych. Problemem naukowym rozprawy jest zbadanie stopnia zaufania do poszczególnych rodzajów identyfikacji kryminalistycznych objętych zakresem rozprawy i ich znaczenia dla postępowania karnego oraz odpowiedzenie na pytanie jak w praktyce kształtuje się efektywność aktualnych regulacji przepisów postępowania karnego wpływających na ocenę opinii przez decydenta procesowego, treść orzeczenia sądu a w konsekwencji na wynik postępowania sądowego. Problemy oraz hipotezy badawcze są właściwie postawione i korespondują z badaniami Doktorantki. Cel rozprawy został osiągnięty a problem naukowy rozwiązany.

Doktorantka poprawnie określiła podstawy wybranych przez siebie rodzajów identyfikacji wskazując na badania jakościowe i badania ilościowe a także sposób formułowania wniosków w powyższych opiniach w zależności od rodzaju identyfikacji. Mgr Marta Magdalena Głuch w recenzowanej rozprawie prawidłowo posłużyła się metodami badawczymi opisując każdą z nich tj. analizę piśmiennictwa, badania źródeł prawa, badania aktowe oraz badania ankietowe. Wybór tych metod także należy ocenić pozytywnie.

Pozytywną ocenę należy wystawić Doktorantce za zaprezentowanie tytułowej problematyki za pomocą analizy piśmiennictwa i badań źródeł prawa. Cenną pod względem poznawczym i badawczym jest lektura rozdziału prawnoporównawczego dotycząca innych systemów prawnych.

Przechodząc do trzeciej metody badawczej należy wskazać, że mgr Marta Magdalena Głuch przeprowadziła badania akt 56 spraw w pięciu sądach: Sądzie Rejonowym w Olsztynie (3 sprawy), w Sądzie Okręgowym w Olsztynie (28 spraw), Sądzie Rejonowym w Krośnie (7 spraw), w Sądzie Okręgowym w Krośnie (4 sprawy) i w Sądzie Okręgowym w Warszawie (14 spraw). Wszystkie z 56 zbadanych spraw karnych były zakończone prawomocnym wyrokiem w pierwszej instancji, w których analizie poddano łącznie 125 opinii z zakresu identyfikacji daktyloskopijnej, genetycznej, pismoznawczej oraz fizykochemicznej, które znajdowały się w wyżej wskazanych sprawach. Zasadniczo pozytywnie należy ocenić wyżej wymienione założenia metodyczne badań aktowych Doktorantki. Interesujące w tym kontekście byłoby zestawienie opisujące w jednym miejscu założenia metodyczne badań akt sądowych mgr Marty Magdaleny Głuch obejmujące także w szczególności okres przeprowadzania badań; informacji dotyczących sposobu losowania sądów, przedstawienie informacji dotyczących sposobu losowania spraw albo stwierdzenia badania wszystkich spraw, w których wykonywano czynności objęte zakresem rozprawy w badanym okresie oraz kwalifikacje prawne przestępstw, w celu wykrycia których powoływano biegłych do wydania opinii objętych zakresem rozprawy. Należy mieć nadzieję, że w trakcie publicznej obrony

rozprawy doktorskiej mgr Marta Magdalena Głuch przedstawi zbiorczą prezentację w tym zakresie.

Badania ankietowe będące czwartą metodą badawczą Doktorantki również można uznać za prawidłowe. Słusznie mgr Marta Magdalena Głuch przedstawiła różnorodność rodzajów pytań podzielonych na pytania zamknięte i pytania otwarte. Inspirujący jest cel ankiet określony jako zaufanie sędziów orzekających w wydziałach karnych sądów rejonowych i okręgowych do opinii biegłych, których podstawą są identyfikacje kryminalistyczne. Doktorantka wysłała ankiety do 14 sądów rejonowych i okręgowych w Polsce a ostatecznie w badaniu wzięło udział 12 sędziów. Mimo, że mgr Marta Magdalena Głuch przyznaje, że badania ankietowe zostały potraktowane jako dodatkowy walor przedmiotowej rozprawy doktorskiej to czy na publicznej obronie rozprawy doktorskiej możnaby było sprawozdawczo zapytać Doktorantkę ile ankiet wysłano; do których sądów zostały wysłane oraz jaki był procent zwrotu tych ankiet?

Pierwszy rozdział mgr Marta Magdalena Głuch trafnie rozpoczęła od podkreślenia znaczenia metodyki przeprowadzania badań identyfikacyjnych w kryminalistyce zwracając uwagę na powinność zachowania precyzji w sposobie prowadzenia badań przez biegłego, doborze metody a także w analizie wyników. Ważne jest podkreślenie, że każdy element metodyki wpływa następnie na ocenę opinii, jaką dokonuje organ procesowy, który biegłego powołał. W dalszej części rozdziału Doktorantka szczegółowo analizując poglądy doktryny i orzecznictwa przedstawia terminologię dotyczącą badań identyfikacyjnych w kryminalistyce wskazując na pojęcie identyfikacji kryminalistycznej; śladu kryminalistycznego; ekspertyzy i opinii; biegłego, eksperta, specjalistę, konsultanta; dowodu naukowego i naukowości badań w kryminalistyce w szczególności problematyki oceny dowodu naukowego; pojęcia subiektywizmu w badaniach kryminalistycznych. W tym rozdziale mgr Marta Magdalena Głuch zasadnie podnosi wyróżnienie na badania ilościowe i badania jakościowe a także na prawidłowo wymienione i omówione etapy badań identyfikacyjnych. Na uznanie zasługuje przedstawianie przez mgr Martę Magdalenę Głuch własnego doktrynalnego i praktycznego zdania na prezentowaną problematykę.

Mimo, że Doktorantka wskazuje na s. 34 recenzowanej rozprawy doktorskiej, że nie jest to przedmiotem niniejszej rozprawy to w związku z pierwszym rozdziałem interesująca jest problematyka relacji między kwalifikowaniem opinii jako dowód naukowy a kwalifikowaniem ich jako opinie niepozbawione cech naukowości w kontekście opinii medycznych. Mgr Marta Magdalena Głuch przedstawiła swoje stanowisko na ten temat na przedmiotowej s. 34 recenzowanej rozprawy doktorskiej. Jeśli dobrze rozumieć stanowisko

Doktorantki to opinie medyczne zostały przez mgr Martę Magdalena Głuch zakwalifikowane jako opinie niepozbawione cech naukowości a w następnym zdaniu Doktorantka ocenia, że do dowodów naukowych należy zakwalifikować wszystkie opinie z zakresu kryminalistyki i innych dyscyplin naukowych, które wymagają wiedzy specjalistycznej z zakresu szeroko pojętej nauki. Czy zdaniem mgr Marty Magdaleny Głuch opinie medyczne wchodzą w zakres opinii z innych dyscyplin naukowych niż z zakresu kryminalistyki które wymagają wiedzy specjalistycznej z zakresu szeroko pojętej nauki, czy nie wchodzą w ten zakres? Myślę, że na publicznej obronie rozprawy doktorskiej będzie okazja do odniesienia się Doktorantki do tej kwestii.

Posiadający charakter prawnoporównawczy rozdział drugi recenzowanej rozprawy w sposób interesujący przedstawia problematykę dotyczącą dopuszczenia opinii biegłych w systemie prawnym Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Wielkiej Brytanii, Niemiec oraz Francji. Mgr Marta Magdalena Głuch zrealizowała swój cel prezentacji tego rozdziału jakim było wskazanie regulacji prawnych państw, w których obowiązuje porządek prawny określany mianem common law oraz państw, gdzie występuje system prawa kontynentalnego.

Zarys metodyki prowadzenia wybranych rodzajów identyfikacji w kryminalistyce został przedstawiony w rozdziale III rozprawy doktorskiej mgr Marty Magdaleny Głuch. W sposób przemyślny Doktorantka opisała cechy i standardy identyfikacyjne słusznie zwracając uwagę na te elementy, które stanowią o wartości dowodowej opinii biegłego. Na uwagę zasługuje konsekwentny sposób prezentacji poszczególnych identyfikacji obejmujący ogólną charakterystykę identyfikacji daktyloskopijnej, genetycznej, pismoznawczej, fizykochemicznej; cechy identyfikacyjne i ich właściwości oraz standardy identyfikacyjne i wnioskowanie.

Ważny z punktu widzenia tytułowej problematyki jest czwarty rozdział recenzowanej rozprawy doktorskiej mgr Marty Magdaleny Głuch dotyczący formalnej oceny opinii biegłego. Słusznie Doktorantka zwróciła uwagę na powiązanie oceny i kontroli opinii biegłego, znaczenie oceny opinii biegłego, prawną dopuszczalność opinii biegłego oraz wartość diagnostyczną i dowodową opinii biegłego.

Piąty rozdział rozprawy doktorskiej jest rozdziałem, w którym mgr Marta Magdalena Głuch prezentuje i analizuje wyniki badań własnych dotyczących znaczenia opinii biegłych w postępowaniach karnych. W odniesieniu do badań własnych akt sądowych Doktorantka szeroko opisuje przedmiot badań i analizy spraw. Następnie mgr Marta Magdalena Głuch wskazuje i uzasadnia czynniki wyboru sądów do badań własnych wskazując czynnik geograficzny polegający na badaniu akt spraw z terytorium północnej, środkowej i

południowej Polski odpowiednio w Olsztynie, Warszawie oraz Krośnie; czynnik ilościowy dotyczący spodziewanej ilości badanych spraw oraz czynnik jakościowy dotyczący różnorodności spodziewanych opinii. Doktorantka zasadnie zestawia liczbę badanych opinii w poszczególnych sądach. Mgr Marta Magdalena Głuch wskazuje grupy przestępstw, w których znajdowały się opinie biegłych jednak bez powołania się na konkretne kwalifikacje prawne. Interesujący jest także etap postępowania karnego, na którym w badanych sprawach zasięgnięto opinii biegłych objętych zakresem rozprawy; rodzaju wniosków zawartych w opiniach biegłych; wpływu opinii biegłego na rozstrzygnięcie sądu; sposobu formułowania ocen o opiniach w uzasadnieniach sądu oraz podmiotu wykonującego opinię. Na uwagę zasługuje graficzna ilustracja wyników badań własnych mgr Marty Magdaleny Głuch na wykresach z opisem tych wyników i przedstawieniem własnego zdania w badanym zakresie.

W dalszej części rozdziału mgr Marta Magdalena Głuch szczegółowo zaprezentowała wyniki i analizę badań ankietowych. Niniejszą prezentację rozpoczyna charakterystyka sędziów, którzy wypełnili kwestionariusz ankiety z punktu widzenia miejsca ich pracy i stażu pracy. Następnie Doktorantka sprawozdawczo wskazuje na cel rozprawy doktorskiej polegający na zbadaniu zaufania do poszczególnych ekspertyz oraz ustalenia czy i jakie zróżnicowanie w tym zakresie występuje. Mgr Marta Magdalena Głuch prawidłowo przedstawia i analizuje odpowiedzi na poszczególne pytania kwestionariusza ilustrując to czytelnymi wykresami oraz przedstawiając własne zdanie.

W zakończeniu i wnioskach mgr Marta Magdalena Głuch trafnie definiuje wartość dowodową ekspertyzy czy opinii jako jej przydatność dla konkretnego postępowania przy zwróceniu uwagi i omówieniu czynników, które mają na nią wpływ. Słusznie Doktorantka zwraca uwagę jakie możliwości identyfikacji dają poszczególne ekspertyzy, wskazuje na problem weryfikacji kompetencji biegłych, możliwości weryfikacji opinii i zaufania organów procesowych i stron postępowania do wyników badań, na które ma wpływ wiele czynników scharakteryzowanych przez mgr Martę Magdalenę Głuch. Doktorantka przedstawiła także wymagający zastanowienia się postulat utworzenia placówki mającej charakter naukowy, w której pracowaliby biegli różnych specjalności, która na podstawie przyszłego wprowadzenia odpowiedniego zapisu do przepisów proceduralnych wskazywałaby, że w przypadku wątpliwości co do merytorycznej wartości opinii, powinna ona zostać skontrolowana przez taką placówkę. Mgr Marta Magdalena Głuch następnie wskazuje co powinna obejmować opinia swoim zakresem, niezbędność ciągłych szkoleń organów postępowania z kryminalistyki w celu prawidłowej kontroli opinii biegłego.

W Streszczeniu Doktorantka w zwięzły sposób przedstawiła problematykę poszczególnych rozdziałów recenzowanej rozprawy doktorskiej.

Rozprawa liczy 271 stron i obejmuje spis treści, wykaz skrótów, wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie i wnioski, streszczenie w języku polskimi języku angielskim, bibliografię, sygnatury akt badanych spraw oraz kwestionariusz ankiety. Bibliografia obejmuje 303 pozycje literatury w języku polskim, a także w językach obcych; 61 orzeczeń Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, sądów okręgowych, Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, 14 aktów prawnych oraz 28 pozycji źródeł internetowych. Kwestionariusz ankiety składa się z 9 pytań mających zarówno charakter pytań zamkniętych jak i otwartych. Układ pracy jest poprawny i spójny.

Język rozprawy jest prawidłowy. Sposób prowadzenia wykładni przepisów prawa jest właściwy. Doktorantka poprawnie powoływała literaturę, orzecznictwo i posługuje się skrótami. Mgr Marta Magdalena Głuch prawidłowo skonstruowała kwestionariusz ankiety i sporządziła wykaz sygnatur akt badanych spraw. Nieścisłości redakcyjne polegające na nie powoływaniu daty dostępu w wykazie stron internetowych mimo konsekwentnego powoływania ich w przypisach; nie wskazaniu na s. 9 rozprawy, że badane sprawy zakończyły się prawomocnym wyrokiem przy przedmiotowym wskazaniu na s. 215 rozprawy, jednej nieścisłości stylistycznej na s. 55 rozprawy (w pierwszej linijce od góry), jednej literówce na s. 66 rozprawy (w piątej linijce od góry) nie wpływają na pozytywną ocenę rozprawy jako całości i mogą być wskazówkami redakcyjnymi przy przyszłej publikacji niniejszej rozprawy doktorskiej.

Recenzowana rozprawa doktorska będzie ważnym punktem odniesienia dla wielu analiz podejmowanych w ramach tytułowej problematyki i podjęcia szerokiej dyskusji naukowej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr Marty Magdaleny Głuch pt. *„Wartość dowodowa wybranych rodzajów identyfikacji kryminalistycznych"* spełnia kryteria wskazane w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 z późn. zm.). Zatem wnoszę o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr Marty Magdaleny Głuch i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Kazimiera Juszka

DYREKTOR
Instytutu Prawa i Ekonomii
dr hab. Kazimiera Juszka, prof. UP